

Z P R A V O D A J

Číslo:
71

Ročník:
2009

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

Zpravodaj společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti. Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci posílejte na adresu: Radovan BANERT, Trávníčkova 1765/7, PRAHA 5 - Stodůlky, 155 00, tel.: 251 619 478, e-mail: banert@seznam.cz

OBSAH

Obsah.....	str. 2
Pozvánka.....	str. 2
Do roku 2010.....	str. 2
Hospodaření za rok 2008.....	str. 3
Studijní příručky.....	str. 4 – 5
Oznámení pro zpracovatele studií.....	str. 6
Studie - Holubice 5h modrá, 3.TD.....	str. 6
Studie - Holubice 5h, 11. a 12.TD.....	str. 7 – 9
Studie - Holubice 5h modrá 13. a 14. TD.....	str. 10 – 11
Studie - OR 40/II hal – 9. TD.....	str. 12
Hradčany V. – některá upřesnění, V. Dorazil.....	str. 13
Hradčany - Celiny, F. Hamr.....	str. 14 – 15
OR 40h II. typ – Falzum zoubkování?, J. Chvalovský.....	str. 16
OR – „Spoj. typ“ téte-béche ještě jednou po 68. letech, F. Hroch.....	str. 17 – 18
OR 50h zelená – Vada na ZP20, J. Chvalovský.....	str. 19 – 20
OR 50h červená – Jednoznámková frankatura, F. Hamr.....	str. 20
OR 60h modrá – Tři var. na ZP71 u TD 17. až 20., J. Moravec.....	str. 21 – 22
OR 100h hnědá – Pořadí deskového značení, B. Paleček.....	str. 23 – 24

!! POZOR NEPŘEHLÉDNĚTE !!

POZVÁNKA

Naše druhé letošní setkání se uskuteční v sobotu **28. listopadu 2009** od **9.30 hod.**
Bude již tradičně v zasedací místnosti AGROPOLU, Praha 1 v Opletalově ulici č. 4, v prvním poschodí.

K dispozici, jako na každém setkání, Vám budou jednotlivý předsedové studijních skupin (emisi) a znalci SČF pro knihtiskové známky.

DO ROKU 2010

Členské příspěvky pro rok 2010 zůstávají jako v letošním roce a to:

pro členy do 70 let	60,- Kč
nad 70 let	50,- Kč
cizinci	200,- Kč

V roce 2010 budou vydány studie:

Č. 61 Moravec - Doplatní 1919 2000 h	60,- Kč
Č. 62 Ryvola - Legionářské 50 h	70,- Kč
Č. 63 Hroch - Osvobozená republika 40 h TD 10	70,- Kč
Č. 64 Moravec / Kašpar / Paděra - Holubice 5 h TD 3	70,- Kč

**SPOLEČNOST SBĚRATELŮ
KNIHTISKOVÝCH VYDÁNÍ ČS. ZNÁMEK**

HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2008

		PŘÍJEM	VÝDEJ	ZŮSTATEK
Převod z roku 2007		7.505,-		7.505,- Kč
1A - 1 I.	příspěvky + studie	15.058,-		22.563,-
2	tisk Zpravodaje č. 67		1020,-	21.543,-
3	poštovní ceniny - 3x		1070,-	20.473,-
4	pronájem místnosti		714,-	19.759,-
5	cestovné - Chudoba		170,-	19.589,-
6	cestovné - Hamr		100,-	19.489,-
7	poštovní ceniny - 3x		210,-	19.279,-
8	občerstvení		22,-	19.257,-
9	poštovné 3x		66,-	19.191,-
10	adresní štítky		70,-	19.121,-
11	adresní štítky		70,-	19.051,-
12	kancelářské potřeby		121,-	18.930,-
13	poštovní ceniny - 2x		536,-	18.394,-
14	kopírování		30,-	18.364,-
15	obálky		340,-	18.024,-
16	tisk Zpravodaje č. 69		1020,-	17.004,-
17	tisk příruček č. 59, 60		2870,-	14.710,-
18	pronájem místnosti		714,-	13.996,-
19	poštovní ceniny		2294,-	11.702,-
20	cestovné - Kašpar		90,-	11.612,-
21	cestovné - Chudoba		200,-	11.412,-
22	občerstvení		49,-	11.363,-
23	přítiskové dopisnice		6050,-	5.313,-
-----				
zůstatek				5.313,- Kč

Vzhledem k dobrému výsledku hospodaření v roce 2008, zůstávají členské příspěvky ve stejné výši jako v roce minulém.

Studijní příručky Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek

Během posledních let přibýlo do Společnosti více nových členů, kteří mají zájem o dříve vydané Studijní filatelisté příručky. Zájem projevili i někteří starší členové. Vedení Společnosti proto považuje za potřebné seznámit všechny členy s dosud vydanými příručkami.

Dle následujícího seznamu je možno příručky objednávat přímo u pana Jaroslava Moravce, Krynická 494, 181 00 Praha 8, tedy na stejné adrese na kterou posíláte členské příspěvky.

Cena jednotlivé příručky je odvozena podle počtu stran a u každé přímo uvedena. K celkové ceně objednaných příruček se připočítává balné a poštovné v paušální výši 20 Kč. Všechny jsou vydány ve zmenšeném formátu A5, pokud má někdo zájem o formát A4, je třeba se obrátit přímo na jednotlivé autory, kteří jsou v seznamu uvedeni.

Emise Hradčany

- 1 h - I. + II. TD, č. 54/06 (J. Kolář), Kč 50
- 3 h - I. + II. TD, č. 6/88 (Z. Ryvola), Kč 50
- 5 h - kresba „a“ I. + II. TD, č. 28/96 (S. Komberec), Kč 70
- 5 h - kresba „a“ III. + IV. TD, č. 32/97 (S. Komberec), Kč 70
- 5 h - kresba „e“ I. až IV. TD, č. 50/04 (Z. Ryvola), Kč 130
- 5 h - kresba „e“ V. až VIII. TD, č. 51/04 (Z. Ryvola), Kč 70
- 10 h - kresba „a“ I. až VI. TD, č. 55/06 (Z. Ryvola), Kč 80
- 10 h - kresba „e“ I + II. TD, č. 2/87 (Z. Ryvola), Kč 50
- 15 h - I. + II. TD, č. 2/87 (F. Hamr), Kč 40
- 15 h - III. až VI. TD, č. 56/06 (F. Hamr, Z. Ryvola), Kč 90
- 15 h - VII. TD, č. 55/07 (Z. Ryvola), Kč 50
- 20 h - kresba „a“, č. 51/05 (Z. Ryvola), Kč 80
- 20 h - kresba „e“ I. + II. TD, č. 13/91 (F. Hamr), Kč 40
- 25 h - kresba „e“ I. + II. TD, č. 21/94 (K. Paděra, Z. Ryvola), Kč 70
- 25 h - kresba „e“ III. + IV. TD, č. 22/94 (F. Hamr, Z. Ryvola), Kč 70
- 30 h - kresba „a“ I. + II. TD, č. 36/98 (S. Komberec), Kč 70
- 30 h - kresba „e“ I. + II. TD, č. 48/03 (Z. Ryvola), Kč 50
- 40 h - I. + II. TD, č. 52/05 (V. Pellant), Kč 50
- 50 h - kresba „c“ I. + II. TD, č. 45/02 (J. Kolář), Kč 50
- 50 h - kresba „e“ I. + II. TD, č. 48/03 (Z. Ryvola), Kč 50
- 60 h - I. + II. TD, č. 39/00 (J. Krňák), Kč 50
- 75 h - I. + II. TD, č. 8/89 (J. Krňák), Kč 40
- 80 h - I. + II. TD, č. 42/01 (J. Krňák), Kč 50
- 100 h - I. + II. TD, č. 40/00 (J. Kolář, E. Larsen, V. Pellant), Kč 50
- 120 h - I. + II. TD, č. 4/88 (F. Hamr), Kč 40
- 200 h - I. + II. TD, č. 41/01 (V. Pellant, Z. Ryvola), Kč 50

- 300 h - č. 33/99 (Z. Ryvola), Kč 40
400 h - I. + II. TD, č. 15/92 (V. Pellant), Kč 50
500 h - I. + II. TD, č. 9/90 (F. Hamr), Kč 40
1000h - č. 26/95 (Z. Ryvola), Kč 50

Emise Holubice

- č. 16 - 5 h modrá a fialová, vady a retuše, I. díl (J. Chvalovský a kol.),
č. 17 - 5 h modrá a fialová, vady a retuše, II. díl (J. Chvalovský a kol.),
č. 35 - 5 h 1. a 4. TD (J. Chvalovský)
č. 59 - 5 h 1. TD modrá, rekonstrukce archu (K. Paděra a kol.),
č. 63 - 5 h 3. TD modrá, rekonstrukce archu (J. Moravec a kol.)
č. 23 - 10 h zelená (J. Kašpar)
č. 53 - 15 h (J. Moravec)
č. 27 - 25 h, II. typ (J. Kašpar)
č. 30 - 5 + 10 + 20 h protisměrné dvojice TB (J. Kašpar)

Emise Osvobozená republika

- č. 46 - 20h (J. Moravec), Kč 70
č. 47 - 25 h (J. Moravec), Kč 70
č. 24 - 30 h (B. Pospíšil), Kč 100
č. 38 - 40 h, I. typ (J. Chvalovský), Kč 60
č. 60 - 100 h (M. Paleček), Kč 50
č. 57 - 150 h (J. Moravec), Kč 110
č. 18 - 185 h (B. Pospíšil), Kč 90
č. 25 - 250 h (B. Pospíšil), Kč 90

Ostatní emise

- č. 14 - TGM 125 h (Z. Ryvola), Kč 50
č. 37 - Legionářské 15 h (Z. Ryvola), Kč 50
č. 50 - Legionářské 50 h (Z. Ryvola), Kč 80
č. 31 - Doplatní 10 h (J. Moravec)
č. 61 - Doplatní 200 h (J. Moravec)

Soukromé studie – jednotlivých hodnot různých emisí známek, které postupně
Vypracovali různí sběratelé, bude zveřejněn v příštím vydání našeho zpravodaje.

Vedení Společnosti

Oznámení pro zpracovatele studií

Do připravovaného seznamu studií vypracovaných jednotlivými sběrateli, který bude zveřejněn v jarním zpravodaji, budou uvedeny pouze takové, k nimž obdržíme tyto údaje:

- a/ název/obsah studie
- b/ počet stránek a formát
- c/ prodejní cena vč. poštovního
- d/ kontakt na autora (adresa, mail, telefon, fax)

Údaje zašlete, nebo předějte, nejpozději do termínu konání podzimního setkání v Praze. Nebudou předány do webových stránek Internetu.

J. Chvalovský

Holubice 5 h modrá - 3. TD

Po loňské studii Holubice 5 h - 1. TD přichází na filatelistický trh studie další - týkající se 3. TD. Chronologicky by se dal spíše očekávat popis 2. TD, zhotovené stejně jako 1. TD podle 1. skleněného negativu.

Nedostatek archového materiálu i samotných známek z této „přeletané“ TD způsobil, že byla dána přednost zpracování popisů dalších TD použitých při tisku známek Holubice 5 h v modré barvě, počínaje 3. TD. Ta, stejně jako zbývajících jedenáct TD pro tisk známek Holubice 5 h v modré i fialové barvě, byla zhotovena již podle druhého negativu.

Podrobným studiem archového materiálu a velkého množství známek byly identifikovány další, dříve nepopsané, shodné odchylky v obrazu a kresbě známek - vady druhého negativu (V2N). V současné době jich bylo zjištěno 26, což je o plných 18 víc, než uvádí základní studie Chvalovského a kol. (Studijní filatelistická příručka č. 16 a 17). Schématický přehled všech těchto vad druhého negativu je na obr. 1.

V této nové studii (zpracované kolektivem autorů J. Moravec, J. Kašpar a K. Paděra) je na 50-ti stránkách popis odchylek v obrazu a kresbě známek na 96 - ti známkových polích. Ty jsou zakresleny na téměř 300 obrázcích. Pro praktické použití je studie opatřena již tradičním rejstříkem.

- autoři -

Holubice 5 h - 11. a 12. TD

Autorský kolektiv Kašpar, Moravec a Paděra zpracoval soubornou studii 11. a 12. TD a to pro obě barevná provedení (tj. pro známky v modré i fialové barvě).

Jen pro připomenutí, jde o popis TD, které byly v pravém ochranném rámu proti ZP 90 označeny vyrytím arabských číslic 3 resp. 4. Těmito deskami byly nejdřív tištěny známky v barvě fialové a posléze i v barvě modré. Jedná se o klasické leptané TD, zhotovené podle tzv. druhého negativu.

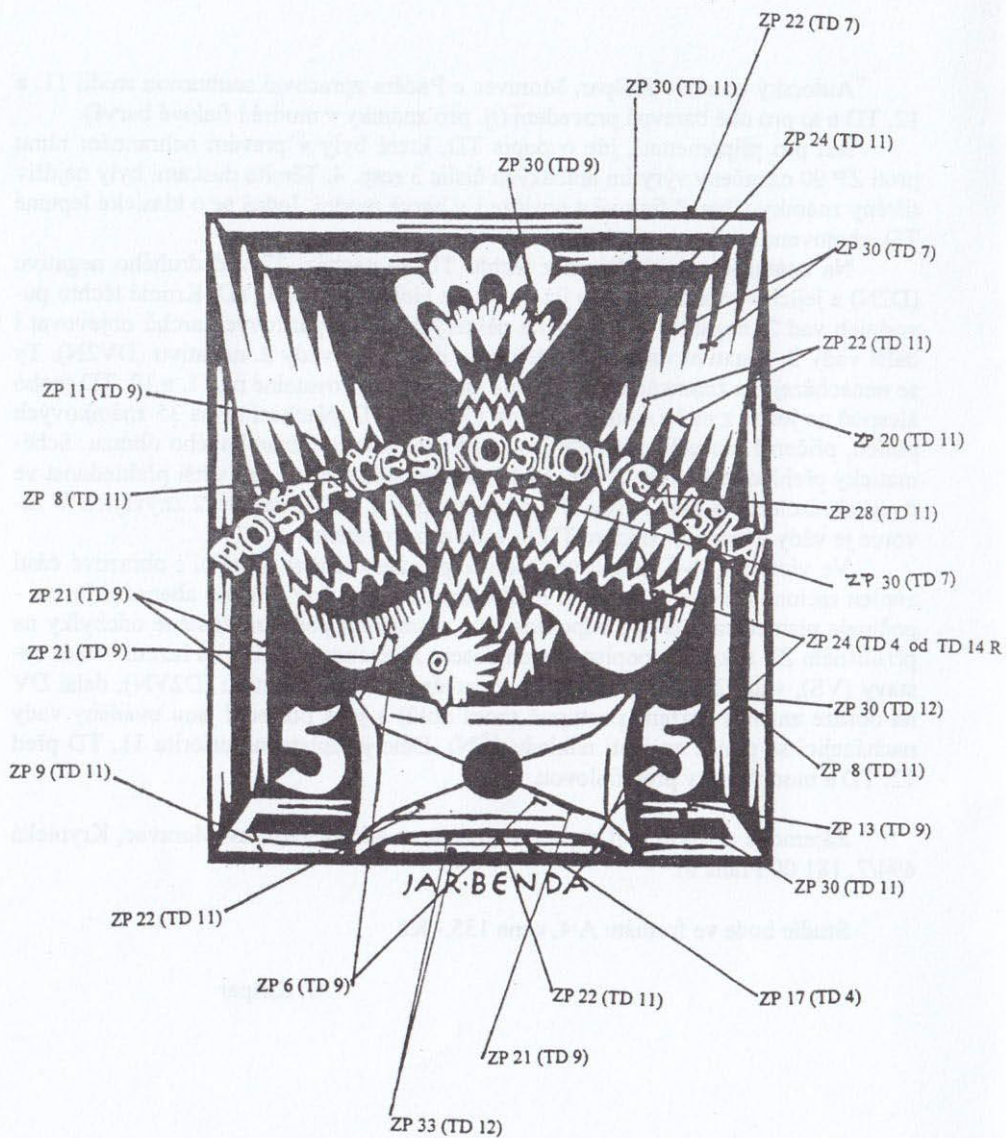
Na známkách vy tištěných z těchto TD se nachází 27 vad druhého negativu (D2N) a jejich vyobrazení znáte již ze studie Holubice 5 h, 3. TD. Kromě těchto původních vad 2. negativu se začaly na některých ZP přepážkových archů objevovat i další vady 2. negativu vzniklé později, tzv. dodatečné vady 2. negativu (DV2N). Ty se nenacházejí na známkách z 3. TD, ale jsou už pozorovatelné na 11. a 12. TD (nebo alespoň na jedné z nich) a následně i na 13. a 14. TD. Nachází se na 35 známkových polích, přičemž na některých ZP jsou i na více místech známkového obrazu. Schematický přehled těchto DV2N je uveden samostatně a navíc pro větší přehlednost ve dvou obrázcích. Na obr. 1 jsou DV2N ze zn. polí 1 až 33, na obr. 2 zbývající. V závorce je vždy uvedeno, od které TD je vada pozorovatelná.

Ve více jak 80-ti stránkové studii je pro zestručnění verbální i obrazové části zvolen racionalizovaný přístup. K příslušnému ZP je vždy přidáno abecední řazení - počínaje písmenem a konče odpovídajícím písmenem poslední zjištěné odchylky na příslušném ZP některé z popisovaných desek. Je zachována priorita řazení - vada sestavy (VS), vada 2. negativu (V2N), dodatečná vada 2. negativu (D2VN), další DV na obraze známky (řazené postupně shora dolů) a jako poslední jsou uváděny vady nacházející se pouze na části nákladu (ČN). Dále je uplatněna priorita 11. TD před 12. TD a modré barvy před fialovou.

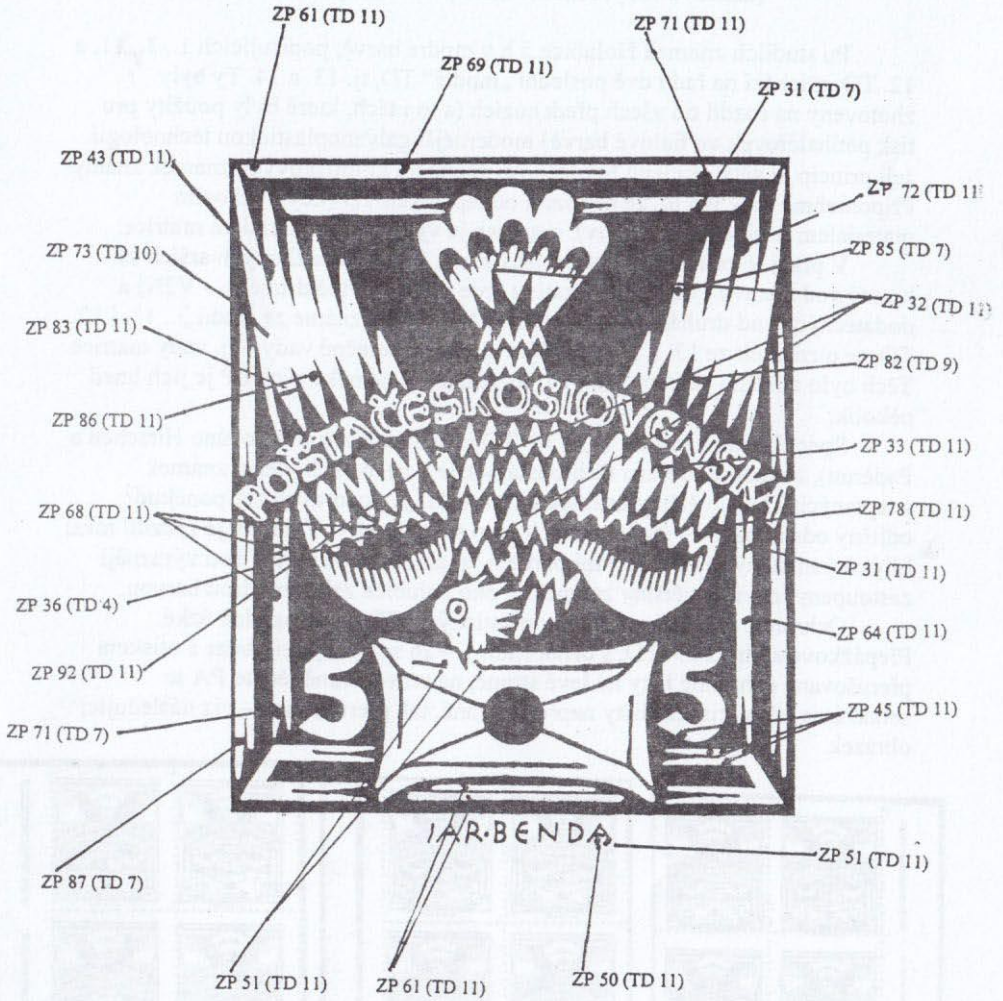
Zájemci a o studii si jí mohou objednat na adrese Jaroslav Moravec, Krynická 494/7, 181 00 Praha 81

Studie bude ve formátu A 4, cena 135,- Kč

J. Kašpar

Obr. 1

Obr. 2

NOVÁ STUDIE – autorů Kašpara, Moravce a Paděry

Holubice 5 h modrá, 13. a 14. tisková deska (deskové vady, rekonstrukce přepážkových archů)

Po studiích známek Holubice 5 h v modré barvě, popisujících 1., 3., 11. a 12. TD, přichází na řadu dvě poslední „modré“ TD, tj. 13. a 14. Ty byly zhotoveny na rozdíl od všech předchozích (a to i těch, které byly použity pro tisk pětihalérovek ve fialové barvě) modernější galvanoplastickou technologií. Její princip je většinou členů Společnosti sběratelů knihtiskových známek známý. Připomeňme tedy jen to, že na rozdíl od leptaných TD (kdy výchozím materiálem je skleněný negativ), u galvan je výchozím materiálem matrice.

V praxi to přináší ten sběratelský efekt, že na přepážkových arších se kromě vad sestavy (VS), vad negativu (zde pochopitelně druhého – V2N) a dodatečných vad druhého negativu (DV2N) – jak je známe ze studií 3., 11. i 12. TD, se u známek ze 13. a 14. TD objevují další společné vady – tj. vady matrice. Těch bylo zjištěno celkem 180 (!), což značí, že na některých ZP je jich hned několik.

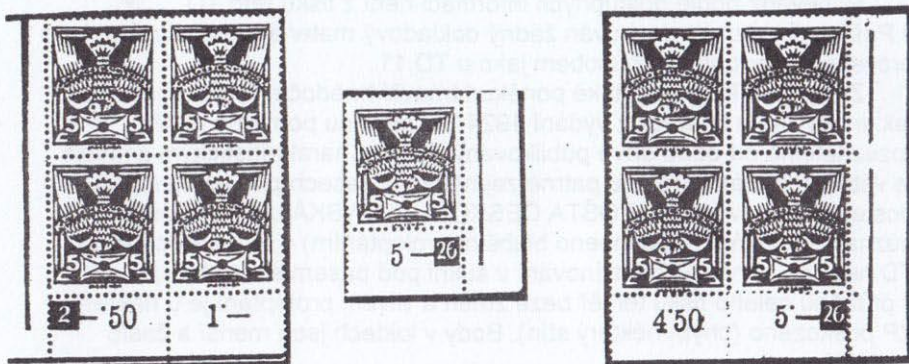
Specifikem známek z 13. a 14. TD je skutečnost (publikováno Hirschen a Paděrou), že rozměr obrazu těchto známek je o něco větší, než u známek z leptaných TD. U většiny známek z těchto TD je pozorovatelný poněkud odlišný odstín barvy – lze ho označit jako světlemodrý. Výrazný je i rozdíl mezi bílými (netištěnými) a modrými partiemi známek – bílé partie jsou výrazněji zastoupeny, navíc u většiny známek je oko holubice zalito modrou barvou.

Ochranné rámy obou galvanoplastických TD jsou nápadně úzké. Přepážkové archy z 13. TD, s označením 1 – 26 se vyskytují pouze s otiskem přerušované ochranné lišty na levé straně, na pravé straně těchto PA se setkáváme jak s otiskem lišty nepřerušované, tak přerušované – viz následující obrázek.

U PA ze 14. TD, s označením 2 - 26, je levý ochranný rám vždy přerušovaný, zatímco pravý rám je podobně jako u 13. TD buď nepřerušovaný nebo přerušovaný. Viz obr.

Za rozšíření těchto vědomostí vděčíme kolegům Malovíkovi a Paděrovi (viz článek ve Filatelii 3/2008).

Více než 70-ti stránková studie obsahuje kromě verbálních popisů všech vad i jejich vyobrazení a je doplněna o tradiční rejstřík. Studie bude vydána ve formátu A 4 v ceně 120,- Kč

Zájemci si jí mohou objednat na adrese: Jaroslav Moravec, Krynická 494/7, 181 00 Praha 8

- autoři

Připravuje se vydání Studie OR 40/II hal – TD 9

Tato Studie, týkající se posledního období platnosti OR 40/II, je v pořadí třetí Studii – po TD 10 a 11, která se věnuje vydaným emisím OR – hodnoty 40 hal. z roků 1924 – 25.

Poněvadž podle dostupných informací není z tisku této TD v Poštovním muzeu dochován žádný dokladový materiál, rekonstrukce byla provedena obdobným způsobem jako u TD 11.

Známky z TD 9 mají také poněkud tmavší hnědočervené zbarvení – jak je obvyklé u známek z vydání 1924-25, ale jsou poměrně dobře rozeznatelné od obou dříve publikovaných TD. Charakteristickým znakem je větší proleptání, které je patrné zejména ve vlasech pod levou rukou postavy. Dále, v nápisu POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ lze pozorovat náznak „stínování“ (způsobeno hlubším proleptáním) – to u předchozích TD nebylo. Jemné svislé stínování v sukni pod pasem se vyskytuje v průběhu celého tisku téměř beze změn a vlivem proleptání je u některých ZP poškozeno (chybí některý stín). Body v loktech jsou menší a často protáhlé.

Zvláště zajímavým znakem je různý počet bodů v dlaní pravé ruky postavy. Ten se u jednotlivých známkových polí liší – nachází se zde jeden až čtyři body (skvrnky). Ale je to vždy pro dané známkové pole neměnný počet. Vliv opotřebení TD není prakticky patrný. Tímto uvádím jen několik postřehů, vyplývajících ze studia tiskové desky 9, které Vám mohou být užitečné.

Studie obsahuje úvodní část, popis vad na známkových polích a obrazovou část. Pro snadnější hledání je doplněn rejstřík vad. Popis vad na 92 známkových polích je uveden v textové části. V obrazové části bude cca 270 obrázků se znaky popisovaných vad.

Zpracovávaná studie je již téměř před dokončením a připravuje se k tisku. Na podzimním setkání Společnosti sběratelů knihtiskových známek v Praze bude nabídnuta zájemcům za cenu 50,- Kč. Ti sběratelé knihtiskových známek, kteří se nemohou setkání zúčastnit a budou mít o studii zájem, mohou o ní písemně požádat na e-mail Hroch.F@seznam.cz nebo na níže uvedené adrese. K poštou zasílané studii za výše uvedenou cenu 50,- Kč je třeba ještě zahrnout poštovné ve výši 14,-Kč, které lze hradit platnými českými známkami.

Frant. Hroch
Revoluční 10a
Šumperk

Hradčany, V. kresba – některá upřesnění dosud zveřejněných údajů.

Hodnota 50h. Monografie čs. známek. 1. díl uvádí na str. 285, že v levém okraji u známky z 11. známkového pole první TD je možno najít otisk hřebu. Dosud se mi nepodařilo získat známku pocházející z tohoto známkového pole první TD, mám však známku pocházející ze stejného známkového pole avšak z druhé TD s dobře patrným otiskem hřebu, který se nachází cca 1.3mm od levého rámu a cca 8.4mm od horního rohu. Že skutečně jde o známku pocházející z druhé TD svědčí silnější tečka (paprsek) nad rohem střechy chrámu.

Hodnota 120h. Monografie čs. známek 1. díl uvádí na straně 290, že první TD byla upevněna na podložce nad horním rámem nad 3. známkovým polem. Známkou z tohoto pole s otiskem hřebu se mi dosud nepodařilo získat. Otisk hřebu mohu ale dokumentovat na sousedním 4. známkovém poli nad 5. spirálou a to konkrétně ve vzdálenosti cca 1,5mm nad horním rámcem a ve vzdálenosti cca 3.0mm od levého rohu.

Hodnota 500h. Otisk hřebu se nachází nad horním rámem ve vzdálenosti cca 0.7mm a ve vzdálenosti cca 3.5mm od levého horního rohu (tedy v okraji nad rámem mezi 4. a 5. spirálou) a to pouze u známek pocházejících z prvního nákladu tisku z první TD. U všech známek z tohoto známkového pole s otiskem hřebu je horní rám mírně narušen šikmým vrypem v místech dlouhé bílé čáry přes 4. spirálu. Předpokládám, že došlo při sejmutí TD případně při opětovném připevnění k dřevěné podložce k poškození (prasknutí při nalomení TD), což se projevilo na známkách vytištěných později ze stejné TD (viz podstatné informace ve Zpravodaji č. 24 strana 16 až 19).

Závěrem bych si dovolil požádat kolegy, kteří mají ve svých sbírkách známky s otiskem hřebu ze známkových polí výše citovaných v Monografii, aby zveřejnili podrobnější údaje, pokud se tak nestane, nutno považovat údaje o umístění hřebu za chybné.

Ing. Václav Dorazil

Celiny.

Při studiu známek emise Hradčany moje generace sběratelů objevila, doložila a publikovala mnoho dalšího v Monografii I dr. Kubáta neuvedeného. Jen namátkou lze jmenovat nové typy, retuše, tiskové desky, vztah mezi známkou výplatní a známkou na celině a další. Studium je prakticky touto generací ukončeno a další čeká na nové sběratele těchto známek.

Čemu se teď můžeme věnovat jsou právě celiny. Tam je možnost nepřeberného množství zajímavých nálezů, které kdysi pan Ježek ve Filatelii označil jako malé rarity. A bez zajímavých celistvostí se dnes neobejde žádný výstavní exponát. Jsou i exponáty sestavené jen z celistvostí. S třemi zajímavými celistvostmi bych chtěl sběratele seznámit.

Po zvýšení poštovního ve II. výplatním období zůstaly nejen v rukách sběratelů, ale i na poštovních úřadech známky 1h a 3h jejichž poštovní použití bylo mizivé. Byly používány sběrateli k dofrankování potřebných 5-ti haléřů na dopisnice se známkou 10 h., byly použity na dopisech, ale byly použity i poštovními úřady při vylepování známek na průvodky, peněžní poukázky a jiné. Jak může zapracovat náhoda je vidět na obrázcích částí dobírkové peněžní poukázky odeslané ve stejný den z poštovního úřadu Kežmarok.

Všechny tři jsou, mimo jiné známky, frankovány i známkami 1h a 3 h. Na prvním obrázku je část poukázky vydané ještě v době Rakouska-Uherska. Na dalších dvou potom již část dobírkové peněžní poukázky československého vydání (CDP 2) a to jak v českém jazyku tak i ve slovenštině.

Podle Katalogu celin 1918 - 1992 vydaného Pofisem v roce 2001 byly tyto dobírkové poštovní průvodky, označené jako CDP 2A a CDP 2C, vydány v únoru 1920. A zde je další zajímavost. Uvedené části dobírkových poukázek však dokládají jejich použití již v červnu 1919.

F. Hamr

SR P

POSTA
ČESKO-SLOVENSKÁ

POSTA
ČESKO-SLOVENSKÁ

65

OVÁ

na

119 K 75 h

Chytráková, Adol. 75 h

Hana

Adolf Alter

v Leitomischl

Ulice, číslo domu

Poslední pošta (země)

Číslo podací	Priznání dne	Razítko obvodní	Podpis poštovního úředníka
592	17 KESMÁR KESMÁR	205	<i>[Signature]</i>

SR P

POSTA
ČESKO-SLOVENSKÁ

POSTA
ČESKO-SLOVENSKÁ

25

VA

na

17 K 02 h

Drachmala, Wilh. 17 h

WILH. KRIEGER,

PREŠHOFERADNIK

POPRAD.

Ulice, číslo domu

Poslední pošta (zem. okres)

Prijaté pod číslem	Priznání dne	Pediatka okresná	Podpis poštovního úředníka
598	17 KESMÁR KESMÁR	205	<i>[Signature]</i>

Osv. republika 40 h, typ II – falzum zoubkování ?

Jak v předchozích příspěvcích uvedeno, pan Fr. Hroch úspěšně dokončil rekonstrukce tiskové desky 9, čímž ukončil identifikaci známek na všech jedenácti deskách.

Pokud zůstaly nějaké známky neurčeny na příslušná známkové pole, pak na nich nejsou žádné výrazné a trvalé vady a bude se tedy jednat o dočasné vady tisku. Jak však všichni praxe víme, nikdy žádné studium nebylo definitivně ukončeno a vždy se po nějaké době najde nějaká „záhada“.

Jedním z dosud neznámých exemplářů je vyobrazená známka, opatřená hřebenovým zoubkováním 14, kterou našel pan J. Látal. Každá známka s tímto zoubkováním má mít čtrnáct otvorů v horní a dolní vodorovné řadě zoubkování. Znáмка na obrázku má však jen 13. otvorů. Má ještě někdo podobný exemplář a může vysvětlit důvod této odchylky ?

J. Chvalovský

„Spojený typ“ <tete-beche> ještě jednou po šedesáti-osmi letech

Před nedávnem se mi dostala do rukou zpráva z roku 1941 o zkoumání protichůdné dvojice OR 40 hal. filatel. znalcem Dr. Rud. Gilbertem. Zároveň u ní byla ukázka této dvojice, ve které chybí u jedné známky desátý lístek – mělo by jít tedy o spojený typ. Tak to také v níže uvedené zprávě popisuje p. Dr. R. Gilbert – *vracím 40 protich. dvojici, kterou jsem velmi podrobně zkoumal a sděluji, že je bezvadná pravá, dosud však prvý známý kus toho druhu I. a II. typ pohromadě....*

Dále připojuje, že na tuto dvojici upozorní v časopisu „Český filatelista“ a že je zvědav, kolik majitelů se přihlásí, že vlastní tuto dvojici rovněž (časopis Český filatelista, vydaný v červnu 1941, strana 239).

Ukázka zprávy pro p. Šperlinga, tehdejšího majitele zkoumané „protich.dvojice“.

Ing. Dr. RUDOLF GILBERT
antropolog, lékař, filatel.
učitel, odborný znalec
Vědecká obec inženýrů a umělců
PRAHA XII., Raškovská 2.

24. 1941.

Dražený pane: Šperling B.

Vracím 40 protich. dvojici, kterou jsem velmi podrobně zkoumal a sděluji, že je bezvadná pravá, dosud však prvý známý kus toho druhu I. a II. typ pohromadě. Nechci jsem ji více a tímto jsem je popsal ve časop. Český filatelista a jsem zvědav, kolik majitelů se přihlásí. Děkuji Vám za uložení.

*S filatelickými pozdraveními
vzdávám
Ing. Dr. Rud. Gilbert*

*Popisuje jsem včasopis, povírací, a min. číslo pro všechny
vzrostl to nyní. Tímto číslem k je uvést, a potom je promítno*

*S pozdravením
Gilbert 20. 6. 1941*

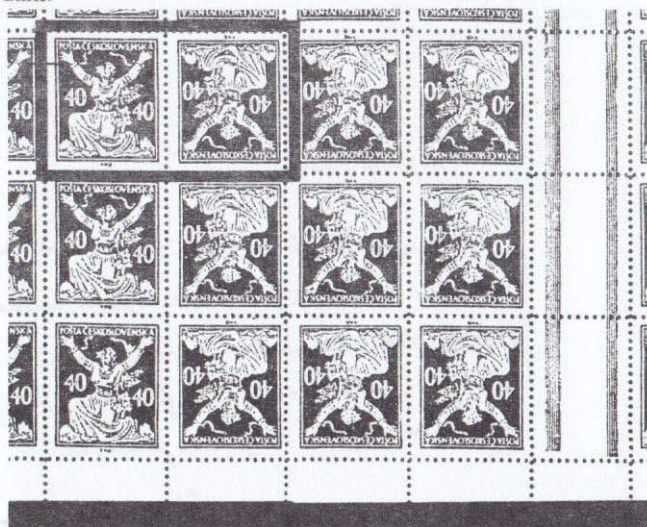
Zkoumaná protichůdná dvojice

z rubové strany

Na této dvojici se vyskytnou znaky, podle kterých se dá určit, z kterého ZP pochází. Na levé známce je vryp v levém rámu ve výši pravého lokte a na pravé známce vryp v levém dolním rohu. Protože jsou známky operforovány ŘZ 13 3/4, pochází zaručeně z TD vydaných pro sešitkové vydání.

umístění známek
v I. TD <tete-beche>

Prostudoval jsem tedy černotiskovou kopii první tiskové desky TB OR 40 a našel místo se shodnými vadami vrypů a podle nich určil ZP, odkud pochází. Jelikož se však na kopii I. TD <tete-beche> v tomto místě (ale i nikde jinde) spojený I. a II. typ nevyskytuje, je zřejmé, že se jedná o nahodilou vadu tisku - zalití desátého listku, ale vadu málo vídanou a proto velmi zajímavou. Prohlédněte si proto svoje sbírky, nemáte také takovou náhodu?

Podle toho, že pan Dr.R.Gilbert neoznačil známky jako spojený typ – i když ve shora uvedené zprávě toto uvádí, přikláněl se zřejmě k názoru, že se může jednat o vadu tisku. Známky označil jen razítkem Gilbert, ale bez udání typu. V pravé známce vpravo dole se jedná pravděpodobně o majetnickou značku p. Šperlinga, brněnského obchodníka se známkami, který zásoboval vzácnými známkami brněnské továrny a zámožné sběratele

Osv. republika 50 h zelená – vada na ZP 20

Vyobrazená vada nacházející se v řetězu pravé ruky byla popsána již v druhém díle Monografie na straně 310, viz obrázek 545. Popsána byla jako primární retuš, varianta RB s dodatkem, že původní vada a ZP ani TD nejsou známy a že se jedná pravděpodobně o opotřebovanou tiskovou desku. Tedy poněkud zmatené, vzájemně si odporující údaje.

Protože neznáme tvar původní vady, kterou byly nejspíše nevytištěné jednotlivé články řetězu, přikloňme se k názoru, že oprava (neumělé doryty článků) byla provedena pravděpodobně před zahájením tisku známek.

Sběratele bude spíše zajímat, na kterém známkovém poli a desky se kresba nachází. Až dosud byly oznamovány nálezy jen jednotlivých, poštovně použitých známek. Teprve při částečné rekonstrukci pravé strany tiskové desky bylo zjištěno, že vyobrazená kresba se nachází ve čtyřbloku s ochranným rámem na 20. známkovém poli dosud neurčené desky, zhotovené leptáním podle druhého negativu.

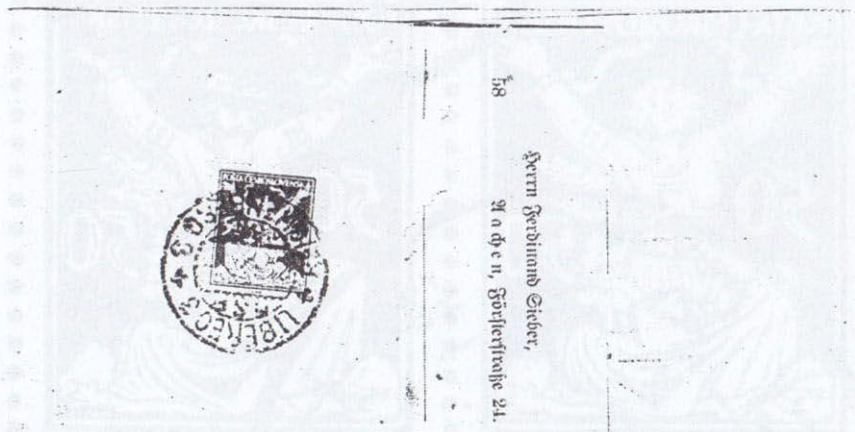
U části nákladu chybí 14. perforační otvor ve sloupci známek umístěných na známkových polích 9 až 99 (viz šipky). Zajímavé jsou také obě odchylky v pravém ochranném rámu.

Pokud máte zájem o další informace o odchylkách v perforacích, nebo známku, spojte se s autorem

J. Chvalovský

Jednoznámková frankatūra 50 h OR červená na novinové zásilce.

V posledním čísle našeho Zpravodaje (70/2009) píše pan Chudoba o jednoznámkové frankatūře 25 h Holubice na novinové pásce jako o zajímavé frankatūře Já mám podobnou novinovou pásku (viz obrázek), s hodnotou 50 h Osvobozená republika červená. Tiskovina byla poslána 21. ledna 1922, tedy hned první měsíc V. výplatního období z Liberce do Cách (Cachen) v Německu. Myslím si, že ocenění 3 Kč v Katalogu Československo 1918 – 1939 vydaném Merkur- revui v roce 2002 za jednoznámkovou frankaturu této hodnoty v V. období může platit snad pro dopisnici. Frankování zásilek tiskovin (novin, časopisů, brožur a pod.) do zahraničí je myslím dodnes ještě neprobádanou oblastí.

Osvobozená republika 60 h – tři varianty na ZP 71 u TD 17 až 20

Známky pocházející ze 71. Známkového pole mají charakteristickou vadu negativu: barevná skvrnka v dolní vnitřní části pravého obloučku pravé nuly (obr. 1). Je rovněž vyobrazena ve Specializované příručce Osvobozená republika na straně 75 (lit. 2).

Na známkách se nachází rovněž vada matrice – zúžení bílého rámce v levém horním rohu (obr. 2). Rovněž ve studii retuší řetězů na známkách vytištěných z TD 17 až 20 (lit. 1) jsou výše uvedené odchylky popsány a vyobrazeny včetně tiskové vady nacházející se na části nákladu – přerušený levý rám u horního rohu (obr. 3).

Zdálo by se tedy, že uvedené vady dostatečně identifikují známky nacházející se na 71. Známkovém poli TD 17 až 20. Opak je však pravdou, protože jejich dalším studiem byly nalezeny dosud neznámé úchytky, které by mohly upřesnit z které desky byly jednotlivé varianty známky ZP 71 vytištěny.

Varianta 1 – TD 19

Známky varianty 1 mají dobře vyvinutou vadu matrice (obr. 2). Jako u známek 2. a 3. varianty, je u nich dobře pozorovatelné bílé přerušení levého rámu při horním okraji a barevný výběžek z levého horního rohu směrem nahoru (obr. 3). Vzorky ze ZP 71, TD 19 především poznáme dle větší barevné skvrny dole v pravém rámci při pravém úpatí Kriváně (obr. 4). Přiřazení varianty I. k TD 19 umožňuje svislý krajní pětiblok známek (ZP 71 – 91) s bílým označením 3 v barevné plošce pod ZP 91.

obr. č. 1

obr. č. 2

obr. č. 3

obr. 4

Varianta 2

Známky druhé varianty dokážeme přiřadit k ZP 71, ale u TD víme jen, že nenáleží 19. tiskové desce. Charakteristickou odchylkou této varianty je výraznější barevná skvrna v dolním rámci pod levou nohou (obr. 5). Mění dost velikost, vzácně jsou místo ní jen dvě barevné tečky (obr. 6). Velmi zajímavý je také vývin DV – barevný výběžek z pravého dolního rohu. Od šikmo dolu vyběhajícího výčnělku najdeme i vnější výběžek, který někdy připomíná stylizovaný vodní kohoutek (obr. 7 a 8). Další odchylkou na známkách této druhé varianty je zalitý bílý háček nad písmenem Š v POŠTA (obr. 9). Přibližně u poloviny známek varianty 2 je přítomna DV: přerušené písmeno O (ČESKO) vlevo nahore barevnou skvrnkou (obr. 10).

Varianta 3

Odlišuje se od dvou předchozích tím, že na ní chybí barevná skvrna v rámci u Kriváně (obr. 4) nebo u levé nohy (obr. 5).

obr. č. 5

obr. č. 6

obr. č. 7

obr. 8

obr. č. 9

obr. č.10

Nedostatek přepážkových archů a bloků známek TD 17 – 20 způsobuje, že se na Vás obracíme o laskavou písemnou spolupráci. Vaše zjištění může posunout naše společné pozorování o známkách posledních TD 60 h OR.

Prosíme o následující odpovědi –

- 1) Vlastníte známku ZP 71 (TD 17 – 20) ve větším bloku než je dvoupáska ?
- 2) Máte známku ZP 71 v bloku se známkou ZP 91), případně s jakým číselným označením 1 – 4 pod ZP 91 ?
- 3) Můžete potvrdit tři varianty známek ZP 71 s přerušením levého rámu pod horním rohem ?

Prosíme o laskavé předání písemné zprávy na schůzce knihtisku nebo zasláním na adresu – Dr. Karel Paděra, Hlavní 2725/153, 141 01 Praha 4 – Spořilov II.

Velmi děkujeme panu Josefu Chvalovskému za připomínky a opravy našeho článku.

Karel Paděra

Jaroslav Moravec

Literatura:

- 1) Chvalovský J. : Osvobozená republika 60 h retuše řetězů.
Vnitřní studie společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek, 1944.
- 2) Chvalovský J. , Kašpar J. : Specializovaná příručka pro sběratele známek a listovosti emise Osvobozené republiky, 2000.

Osvobozená republika 100h hnědá - pořadí deskového označení.

Podobně jako u většiny ostatních hodnot známek emise OR tak také u hodnoty 100h se vyskytují různá značení v ochranných rámech (pokud existují). Z doposud získaných poznatků předkládám prozatímní souhrn všech zatím prokazatelně známých variant, které se mi podařilo sestavit.

Dosud známé pořadí jednotlivých tiskových desek:

Ochranné rámy	DZ	ZP	nezoubkované	HZ 14	ŘZ 13 3/4	přetisk DOPLATIT	pořadí
nemá	VHB		černotisk	ano	?	?	(1)
nemá	0		černotisk	ano	?	?	(2)
má	—	91	?	ano	?	?	(3)
má	=	91	?	ano	ano	ano	(4)
má	≡	100	?	ano	ano	?	(5)
má	≡	100	?	ano	ano	?	(6)
má	5	100	?	ano	ano	ano	(7)
má	6	100	?	ano	ano	ano	(8)
má	7	81	?	ano	ano	ano	(9)
má	8	91	?	ano	ano	ano	(10)
má	9	100	?	ano	?	ano	(11)
má	10	100	?	ano	?	ano	(12)

Poznámky: další značky, které jsou uváděny v katalogích, jsou s největší pravděpodobností jen značky doplňující, které vznikly při čistění jednotlivých tiskových desek a tím potřebou jejich rozlišení – dvě dlouhé a jednu krátkou čárku (≡), čtyři dlouhé a tři krátké čárky (≡). Tyto dvě značky jsou doplňující a pravděpodobně patří k deskám (4 a 6).

Dělicí linka s nápisem – NÁKLAD - patří asi k desce (4) a je umístěna pod 91. a 92. ZP. Dělicí linky se vyskytují též v různé síle i na jiných tiskových deskách a liší se i v délce. Tyto linky nelze řadit mezi deskové značky ale jen jako zajímavosti vhodné k dalšímu studiu.

Nezoubkované známky mohly teoreticky zůstat ze všech TD (včetně černotisků). Doposud mám prokázané jen první dvě nezoubkované tiskové desky, což je k dalšímu studiu velmi málo.

Uvítám případné opravy, nebo doplňky o dalších možných označeních nejen v rámech ale i v počítadlech, která nejsou v tomto prozatímním přehledu uvedena.

Bohumír Paleček

Desková značka v pořadí pátá (5) ŘZ 13 3/4 a HZ 14. Rozdílnost spodních okrajů je způsobeno jiným sestřížením při oddělování Tiskových listů při konečné úpravě.

Ochranný rám svise zeslaben a s tečkou za 90. ZP,čárky vedle 100. ZP a na spodní vnitřní části vryp - shodné znaky jako DZ 6 ?

Nápis – NÁKLAD – můžeme zařadit jako zajímavost. Jedná se zde o pomocné značení tiskárny a patří k DZ 5 (3x vryp vedle 100.ZP).

